

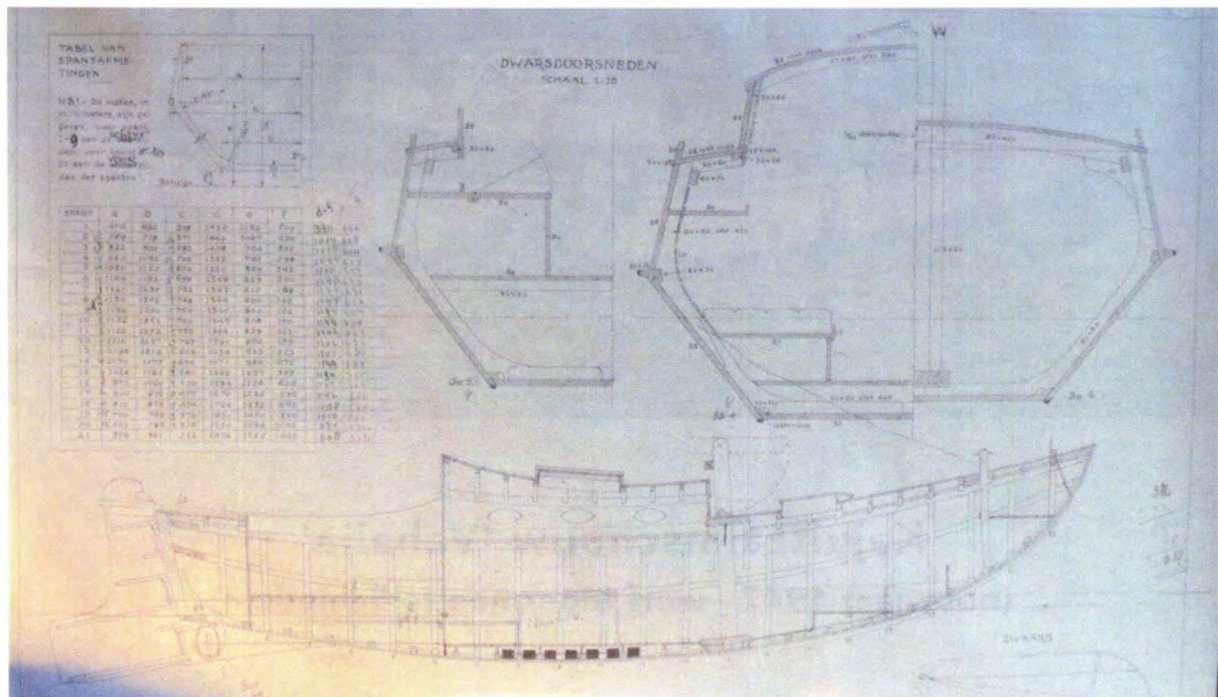
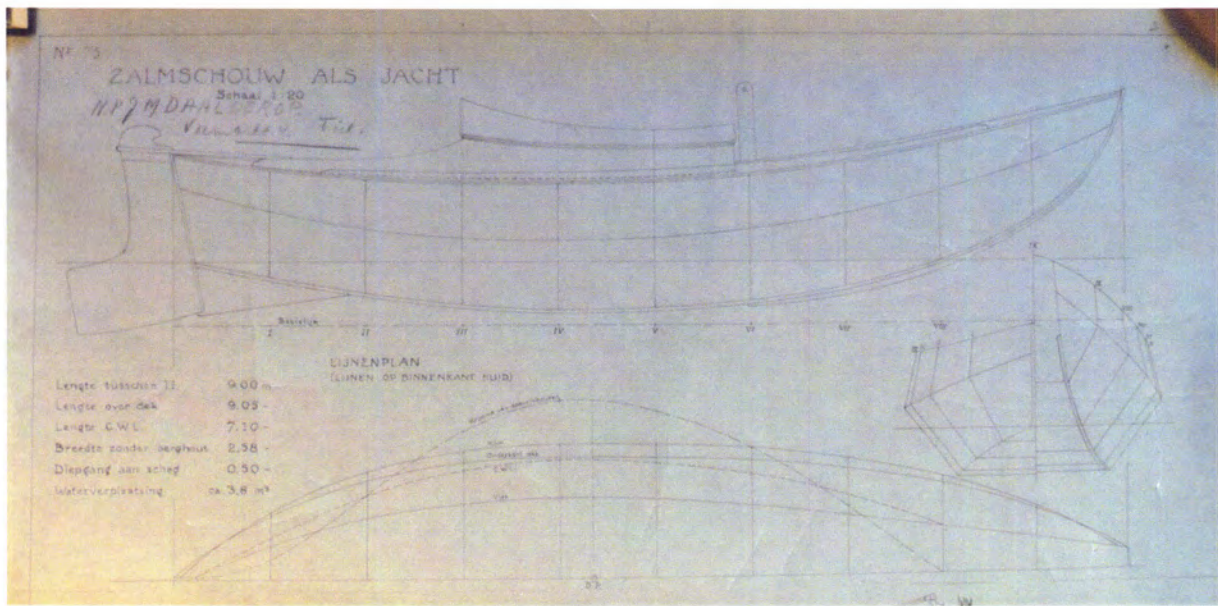
Kajuitzalschouw 'Vahalia'
(bouwjaar 1947 - werf Moerman te Schiedam)

"VAHALIA" 1947-1960

Een houten zalmstroom Een houten zalmstroom

Frans Gouverne uit Tiel vraagt zijn vriend Klaas Daalderop een tekening te laten maken van een kajuitzalmstroom, waarmee ze (onder andere samen) tochten kunnen maken. Klaas Daalderop benadert de bekende jachtontwerper H.C.A. van Kampen om een ontwerp te maken voor een in hout te bouwen zalmstroom met kajuit.

H.C.A. van Kampen maakt de volgende tekeningen (zie blz. 49 en verder voor grotere versies):

Kajuitzalschouw "Vahalia"
Referentie jaar 1964 t.o.v. 2014

Bladzijde :

Blz; 4. 1946 Ontwerp van houten zalschouw door H.C.A. van Kampen
1947 gebouwd van staal en geklonken ivm gebrek aan goed eikenhout

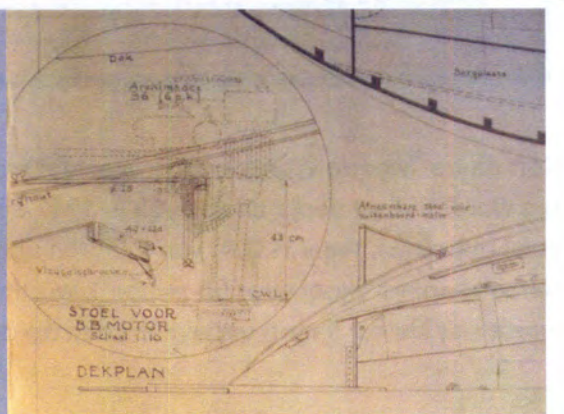
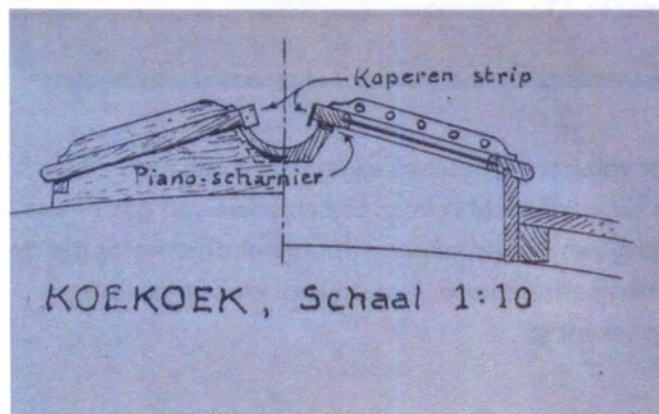
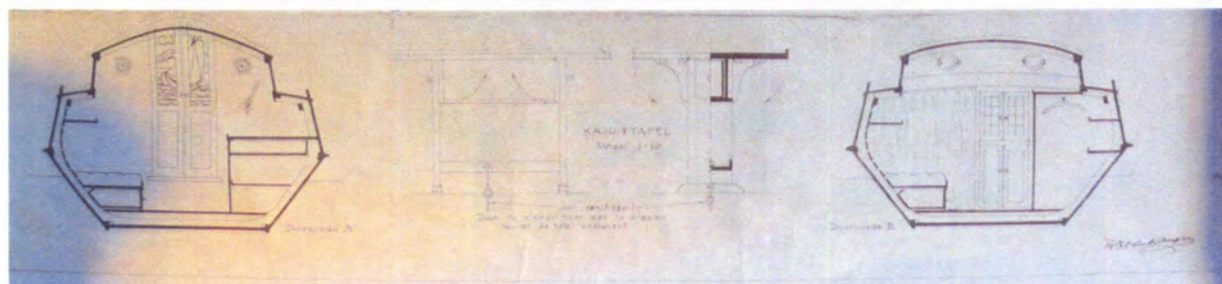
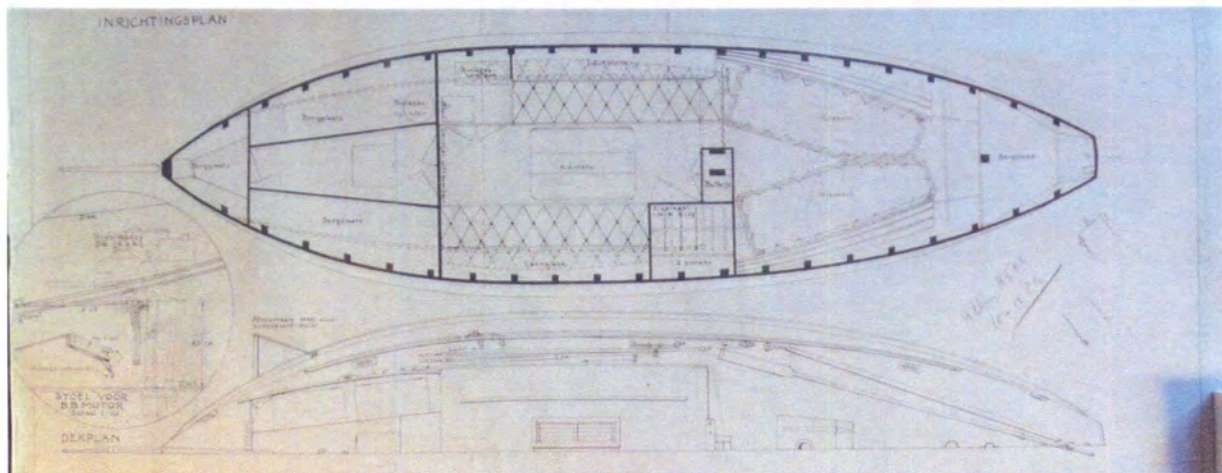
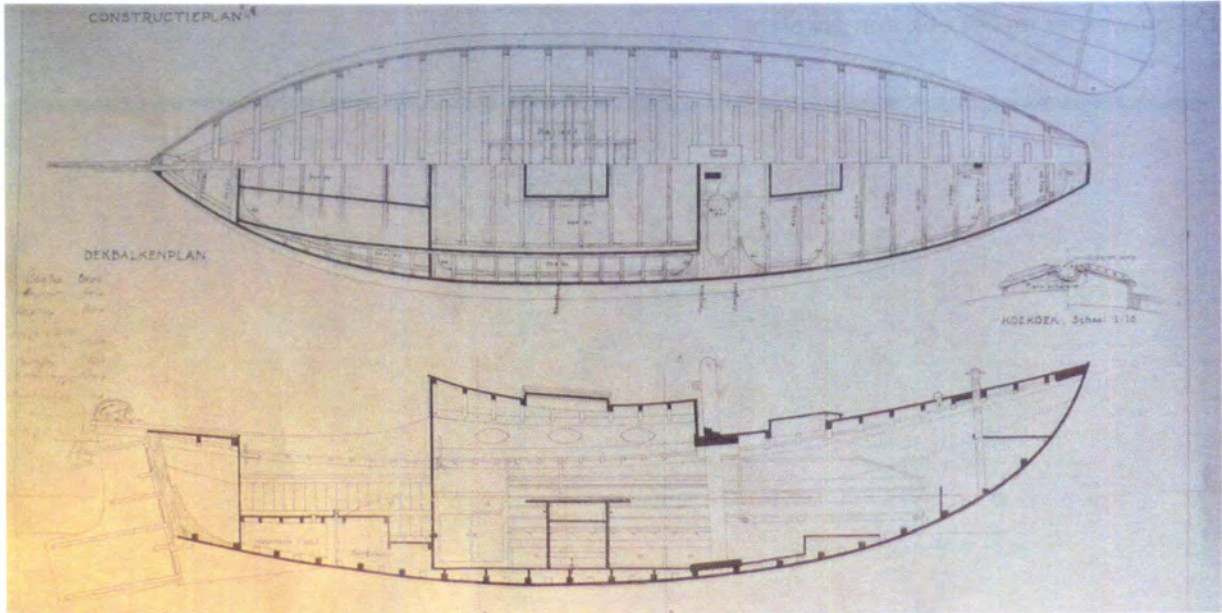
blz ;13.voor 1967 is het doorlopende gangboord gewijzigd om de kuip te vergroten en
houten berghout vervangen door een stalen

blz; 14

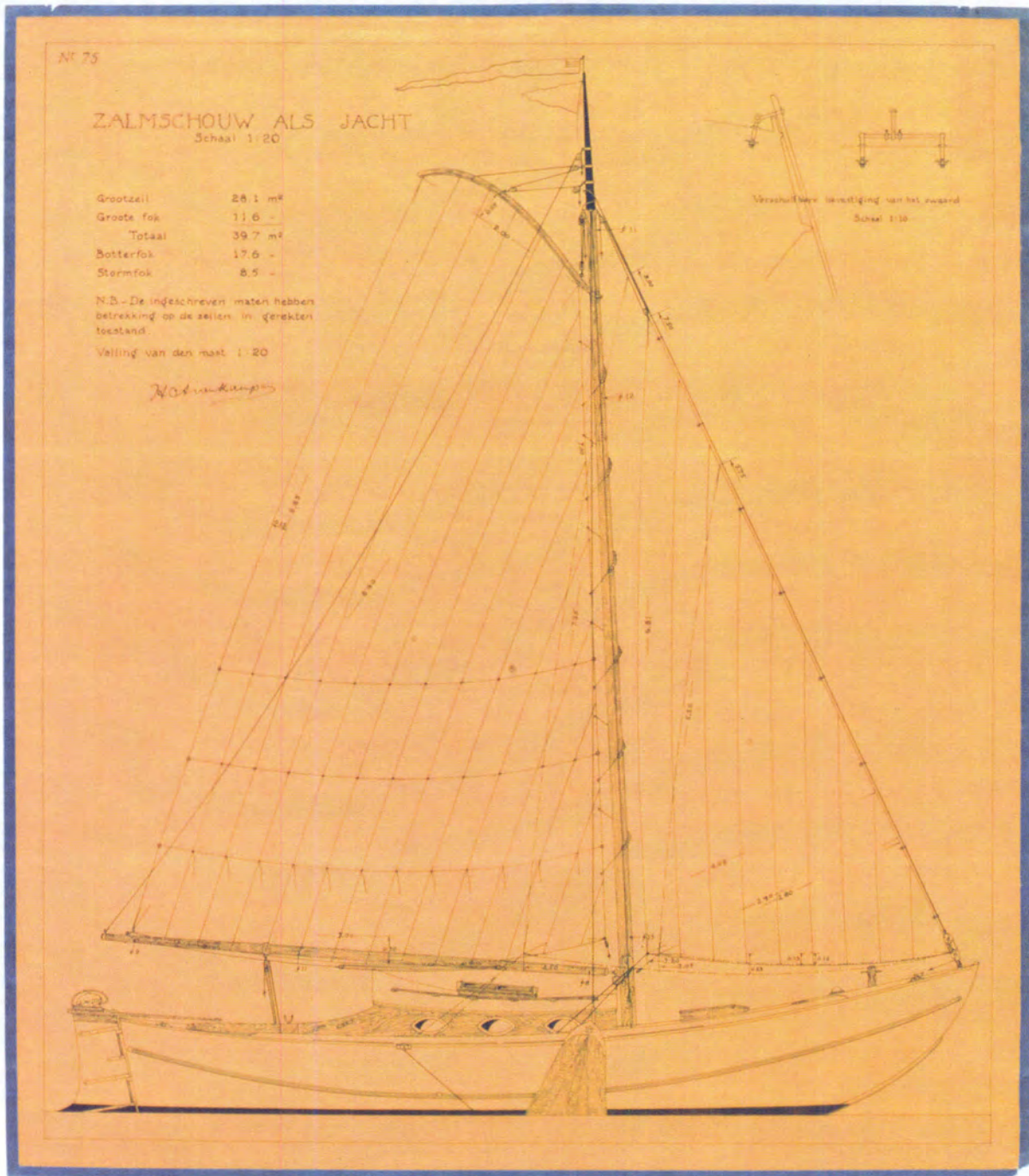
jaren '70 schip gestraald toen vlak en kimmen te dun, vlak en kimmen gedubbeld.

Blz; 23

Voor 1999 vernieuwd mast, giek, zwaarden, vlonders, kuipbanken, betimmering
roefdak, vooronder. Motor en zeilen

De ontwerper maakt ook een zeilplan:

Kort na de Tweede Wereldoorlog is echter niet voldoende geschikt eikenhout voorhanden. Daarom wordt het scheepje uiteindelijk in 1947 op de werf van Moerman te Schiedam van geklonken staal gebouwd. Waar H.C.A. van Kampen uitging van een scheepje met buitenboordmotor (zie de detailtekening "stoel voor BB motor"), wordt een benzinemotor ingebouwd. Ook het zeilplan wordt wat kleiner (lager) uitgevoerd dan op de tekening.

lunch op de Moermanwerf (circa 1947)

de gebroeders Moerman bij de werf in Schiedam (circa 1947)

De romp van de Vahalia wordt geplamuurd en wit geschilderd, de stalen kajuitopbouw wordt 'hout-geschilderd'. Het berghout, zwaarden en roer zijn van eiken en gelakt.

Frans Gouverne woont in Tiel, dat aan de rivier de Waal gelegen is. Hij noemt zijn zalmschouw dan ook 'Vahalia': 'bruid van de Waal'. Hij vaart met haar op de Waal, de Zuid-Hollandse en Zeeuwse wateren, de Loosdrechtse plassen, het IJsselmeer en het wad. Onderweg heeft hij naar verluid altijd zijn eigen 'Tiels-Flipje-jam' in het apart daarvoor getimmerde kastje aan boord!

De Vahalia in Tiel met Frans Gouverne (schipperspet) en Klaas Daalderop (aan het roer). Op deze foto is goed te zien dat de Vahalia met een doorlopend gangboord is ontworpen. Het bankje (hier aan stuurboord achter) is bedoeld als zitplaats voor de roerganger.

Om meer ruimte in de kuip te maken is later vanaf de achterzijde van de roef aan weerszijden een ronde wering gekomen.

Het water dat in het gangboord loopt wordt nu via die wering door een uitsparing in het boeisel afgevoerd.

Door die ronde wering is de kuip nu op de volle breedte van de achterkant van de zalmschouw.

Biesbosch jaren '60

Zeileigenschappen

Over de zeileigenschappen van zalmschouwen is veel geschreven. Daarbij wordt veelal gewaarschuwd voor de lage achterkant: handig om netten binnen te halen maar gevaarlijk bij golfslag tijdens het aan de wind varen. Het water loopt bij schuin gaan namelijk al snel over het dolboord naar binnen.

Hierover schreef onder andere dhr. C. Missët ('de varende hengelaar') in een artikel in de Waterkampioen in 1957. Hieronder een fragment uit dat artikel, waarbij dhr. C. Missët ook iets schrijft over een zalmschouw die als jacht gebouwd is en in Tiel ligt. Hij doelt duidelijk op de Vahalia. Hij vindt het ontwerp 'foeilelijk', het zou nooit een ontwerp van H.C.A. van Kampen kunnen zijn

Dan zullen de zeilers beweren, dat er beduidend meer doek op kan. Dat was het eerste dat wijlen de heer H. C. A. van Kampen beweerde en die wist in zijn pink méér van zeilen af dan ik in m'n gehele kersepit. Toch heeft hij die mening moeten herzien. Een zalmschouw kentert niet, voor die tijd is hij allang volgelopen en rechtstandig gezonken, want als je maar iets op een oor ligt, huppelt het water bij golven over het dolboord naar binnen waarvan de laagste plaats ligt bij de witte pijl. Vandaar ook dat ik zalmschouw-sportvaartuigjes heb gezien, die men had opgeboeid, waarmee wel het euvel was verhoepen, maar de typische lijn verbroken.

Een andere oplossing, die ik heb zien toepassen, was een gangboord met een kuiprand — ook niet mooi; wel praktisch, maar 't was geen zalmschouw meer. In Tiel ligt de enige zalmschouw, waarvan ik weet dat deze als jacht is gebouwd, geschat 9 meter. Door de doorlopende verbinding, kajuit-voorschip (doorgang b.b. naast de mastkoker) is er een fantastische ruimte; wanneer je kruiselings over elkaar ligt, zoals dwarsliggers op spoorreinen liggen, kan je er zeker

Zalmschouw ontwerp volgens H. C. A. van Kampen. Hoofd- en zijzeilen, afstand 1,00 m. Lengte 9,17 m, breedte 2,10 m, diepte 0,50 m, draagvermogen 0,50 m, waterverplaatsing 0,50 m³, draagvermogen 10 m³.

met 15 man slapen. De Tielenaar wilde het ontwerp de heer Van Kampen in de schoenen schuiven. Indien het ontwerp van deze afkomstig is, dan heeft de bouwer er wel heel erg met de pet naar gegooid, het achterschip is goed, maar het voorschip lijkt nergens naar, ik kan me tenminste niet voorstellen dat de heer Van Kampen, die ik persoonlijk goed heb gekend en leren waarderen, zoiets foeilelijks zou hebben getekend.

Het zou mij niet in het minst verwonderen, indien dit scheepje was gebouwd naar een ontwerp dat indertijd in de W.K. heeft gestaan, herinner ik me goed, dan werd daar ook gesproken van ca. 9 meter en een doorlopende kajuit (niet van die 15 man natuurlijk) maar daar moet het lijnenplan toch niet zo'n pantoffel-model hebben gehad want dan zou ik het me zeker herinnerd hebben en, daar ben ik Hollander voor, serieus over gekankerd ook.

C. MISSËT
de varende hengelaar.

Daar reageert de bouwer, dhr. L. Moerman, op met een ingezonden brief:

Tielse zalmschouw wel gebouwd naar ontwerp Van Kampen

Naar aanleiding van het geschrijf van „Hengelaar” in Waterkampioen No. 984, zend ik u hierbij een foto-kopie van de plannen van de betreffende als jacht gebouwde zalmschouw.

De „Tielenaar” heeft het ontwerp **niet** de heer Van Kampen „in de schoenen geschoven”, het **is** van Van Kampen. De bouwer heeft er niet „met de pet naar gegooid”, maar het schip volgens tekening gebouwd.

Hengelaar is zó zelfverzekerd, dat hij niet eens de moeite neemt zijn veronderstellingen te controleren, voordat hij zijn geroddel neerschrijft. Dit soort „vermaeck” hoort niet in De Waterkampioen, maar op een theekransje thuis.

Spaar de jachtbouwers voor dit soort deskundige „Hollanders”.

De bouwer van de zalmschouw „Vahalia” is, volgens W.K. Jan, '56, ingeschreven in het Stamboek van Ronde en Platbodemjachten.

Schiedam, maart 1957.

L. MOERMAN.

Dhr. C. Missët maakt later weer een positieve opmerking aangaande het aan de wind zeilen van de Vahalia (zie het naschrift van de redactie):

Naschrift:

De heer Missët schreef ons reeds, dat hem uit een brief van de heer J. K. Gijon gebleken was, dat de Tielse zalmschouw inderdaad door wijlen de heer H. C. A. van Kampen werd getekend. De bouwer bevestigt dit in bovenstaande brief. De heer Gijon schrijft o.a.: De lijnen van dit jacht wijken af van de oorspronkelijke zalmschouw. Kennelijk heeft Van Kampen op een zeer zware bemanning en motorinstallatie gerekend, waarom hij het achterschip te vol maakte en de grootste breedte ongeveer midscheeps nam. Hierdoor ontstond een te schraal en daardoor niet zo mooi voorschip, dat hij bovendien nog vrij hoog optrok.

De varende hengelaar schrijft zelf het volgende:

„Uit het schrijven van Bas Pot is me duidelijk geworden waarom een Zalmschouw met een beetje blaffend water in de wind geen gang liep, ik dacht dat het mijn schuld of liever onkunde was, doch dat blijkt een hebbelijkheid of liever onhebbelijkheid van Zalmschouwen te zijn.

En nu ik dit schrijf schiet me wat anders te binnen. Toen Van Kampen in 1935 met zijn Zalmschouw op de Westeinder zeilde (om te bewijzen dat er meer doek op kon), blafte het ook behoorlijk en liep de schuit in de wind weinig gang.

Zou Hacea die Tielse Zalmschouw daarom dat slanke hoog opgetrokken voorschip hebben gegeven? Want die heb ik in de wind zien opkruisen en dat ding liep als een dief.

Jammer dat we het hem helaas niet meer kunnen vragen”.

Red.

Maarten Daalderop (zoon van Klaas) oppert naar aanleiding van de kritiek van C. Missët dat hij denkt dat het door H.C.A. van Kampen naar achteren verschuiven van het grootspant wel eens te maken kan hebben met het feit dat hij een kajuitjacht in plaats van een open zalmschouw ontwierp. De bemanning zit dan verder naar achteren en daardoor is er natuurlijk behoefte aan meer drijfvermogen achterin. Dat de Vahalia zo hoog aan de wind kan zeilen zou volgens hem wel eens een onbedoeld effect kunnen zijn van het verschuiven van het grootspant. In de praktijk blijkt de Vahalia een snelle zeiler, waarmee in wedstrijden ook prijzen gewonnen worden.

*De Vahalia doet mee aan een wedstrijd
van de Tielse Watersportvereniging
'de Waal' en zeilt hier in
het grindgat bij Beneden-Leeuwen.*

deze schildjes zitten nog altijd in de roef van de zalmschouw

